

Vlad Țepeș-Dracula, între istorie și legendă

Vlad Țepeș, denumit și **Vlad Drăculea** (sau **Dracula**, de către străini), a domnit în Țara Românească în anii 1448, 1456-1462 și 1476.

Conform legendei moderne s-a născut la Sighișoara în Voievodatul Transilvaniei, fiind fiul lui Vlad Dracul și al unei nobile transilvănene.

În timpul domniei sale, Țara Românească și-a obținut temporar independența față de Imperiul Otoman (*imperiul turcilor*). Vlad Țepeș a devenit vestit prin severitatea sa și pentru că obișnuia să își tragă inamicii în țeapă. Vlad, zis și Țepeș, era "un domn fără îndoială de o cruzime cumplită, care avea obiceiul de a-și trage în țeapă dușmanii sau pe cei care nu-l ascultau înlăuntrul țării. Se zice că, de îndată ce a venit în scaun (*de îndată ce a ajuns domnitor*), în 1456, a poruncit să fie adunați hoții și cerșetorii, i-a închis într-o casă și, după ce i-a ospătat, le-a dat foc. Pe boierii răzvrățiți sau neascultători îi trăgea în țeapă. „Era un supliciu (*tortură, chin fizic, suferință mare*) înfiorător: se înfigea un țăruș (*par ascuțit*) mare în pământ, sau se tăia și subția un pom mic, iar în această țeapă osânditul era, într-un fel, răstignit (*crucificat*) – lucru groaznic de povestit, se ungea țeapa cu seu (*grăsime*) și se introducea prin fund, însă cu încetul, pentru a nu provoca moartea imediată; nu trebuia ca țeapa să străpungă ficatul sau inima, ci să iasă prin gât, lângă cap, iar omul stătea expus (*așezat la vedere*) până-și dădea sufletul, îi mâncau corbii ochii. Era, încă o dată, un supliciu groaznic despre care s-a aflat până departe și se zvonea că Țepeș ar fi tras în țeapă mii și mii de oameni. Acestea fiind zise, trebuie amintit că veacul al XV-lea a fost un veac crud și nemilos în

toată Europa.”¹ Se spune că Vlad Țepeș a folosit supliciul țepii la o scară neîntâlnită până atunci, ceea ce ar ajunge pentru a-i croi celebritatea.

Din cauza conflictelor cu negustorii brașoveni, aceștia l-au caracterizat, propagandistic (*acțiune de răspândire a unor idei, adică au răspândit acest fapt*), ca pe un principe (*domnitor*) cu metode de o cruzime demonică.

În 1453, resturile (*ce a mai rămas din*) Imperiul Bizantin (*termen folosit pentru a numi Imperiul Roman ce a avut capitala la Constantinopol*) sunt cucerite de otomani, care obțineau astfel controlul asupra Constantinopolului (*actualul Istanbul*) și amenințau Europa. Imperiul Otoman ajunge să stăpânească mare parte din Balcani (*teritoriile statelor actuale Serbia, parțial Ungaria, parțial România, Bulgaria, Albania și Grecia*), extinderea spre occident oprindu-se la porțile Vienei, al cărei asediu (*încercuire și atacare cu forțe armate a unui loc întărit, pentru a-l cucerii*) eșuează (*nu are succes, a dat greș, nu a reușit*). În acest context istoric, Vlad Țepeș a luptat pentru a-și apăra domnia și țara, folosind împotriva inamicilor metodele de disuasiune (*ansamblu de mijloace militare destinate, prin puterea lor de distrugere*) specifice epocii, din care făceau parte și execuțiile și supliciile cu caracter exemplar și de intimidare.

Originea supranumelui “*Dracula*” și a poreclei “*Țepeș*”

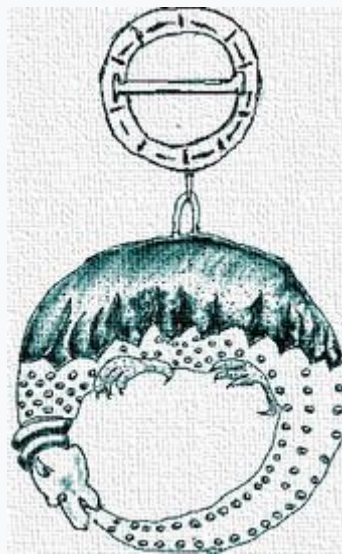
Tatăl său, Vlad Dracul, fusese primit în Ordinul Dragonului. Ordinul - care poate fi comparat cu cel al Cavalerilor de Malta (*numit și Ordinul Cavalerilor Ioaniți, este unul dintre cele mai vechi ordine nobile catolice existente, având ca scop slujirea credinței și ajutorarea aproapelui*) sau cu cel al Cavalerilor Teutoni (*este un ordin religios german catolic format la sfârșitul secolului al XII-lea. În Evul Mediu, ordinul era unul religios-militar cruciat. Cavalerii teutoni purtau veșminte albe prevăzute cu o cruce*

¹ O scurtă istorie ilustrată a românilor, de Neagu Djuvara, p. 131-132.

neagră) - era o societate militaro-religioasă, ale cărei baze fuseseră puse în 1387 de Sigismund de Luxemburg, rege al Ungariei.

Simbolul Ordinului Dragonului

Desen înfățișând Simbolul Ordinului Dragonului

Simbolul Ordinului era un dragon, iar scopul era apărarea creștinismului și cruciada contra turcilor otomani. Datorită apartenenței sale la Ordinul Dragonului, tatăl lui Vlad Țepeș era supranumit Dracul.

„Dintre fiii lui Mircea cel Bătrân (i s-a zis și cel Mare, cu drept cuvânt), voi vorbi doar de Vlad Dracul, tatăl lui Vlad Țepeș. De ce i s-a spus "dracul"? Nu pentru că ar fi fost comparat cu Satana ori pentru că n-ar fi fost iubit de țară. I s-a spus Dracul, fiindcă acel Sigismund de Luxemburg, despre care am arătat că a fost rege al Ungariei, apoi și împărat – un rege relativ favorabil nouă, odată ce nu i-a persecutat pe ortodocșii din Ardeal – Sigismund de Luxemburg a avut o anume simpatie pentru acest fiu al lui Mircea și l-a luat într-un ordin de cavaleri, ordin feudal pe care-l înființase și care se numea Ordinul Dragonului. Vlad era

atât de mândru că făcea parte din acest ordin de cavalerie, încât, o dată ajuns domn al Țării Românești, a pus să se bată pe monede și să se sculpteze, ca o emblemă a lui, acel dragon – de unde în popor i s-a zis Vlad Dracul, adică Dragonul. De aici vine și numele de Dracula sau Drăculea pentru el și pentru fiii săi. De aceea, Vlad Țepeș a devenit pentru străini Dracula.”²

Porecla Țepeș i s-a atribuit de pe urma execuțiilor frecvente prin tragere în țeapă pe care le ordona. Chiar turcii îl denumeau - *Prințul Țepeș*. Acest nume a fost menționat pentru prima oară într-o cronică valahă (*valahi - nume dat în Evul Mediu de către alte popoare, românilor din stânga și din dreapta Dunării, Valahia – denumire dată Țării Românești de către străini*) din 1550 și s-a păstrat în istoria românilor.

Domn al Țării Românești

Gravură

În iarna anului 1436, Vlad Dracul (*tatăl lui Vlad Țepeș*) a devenit domn al Țării Românești și s-a stabilit la Curtea domnească din

² Ibid. p. 130-131.

Târgoviște. Vlad *Drăculea* (Vlad Țepeș) și-a urmat tatăl și a trăit acolo șase ani. În 1442, din motive politice, el și fratele său mai tânăr, Radu cel Frumos, au fost ceruți ca ostatici de către sultanul (*conducătorul*) turcilor; Vlad al III-lea (Vlad Țepeș) a fost ostatic (*prizonier, închis*) până în 1448, iar fratele său până în 1462. Această perioadă de captivitate a jucat un rol important în formarea și ascensiunea la putere a lui Vlad.

Conflictul cu Imperiul Otoman

În 1459 Țepeș refuză să mai plătească tribut (*obligație - în bani sau în bunuri - pe care o impunea o putere cuceritoare unui popor învins și care se plătea la date fixe, bir*) turcilor (10.000 galbeni anual). Se pare că această răzvrătire s-a datorat existenței unui proiect de cruciadă împotriva otomanilor, cruciadă susținută de Papă și în care regele Ungariei, Matia Corvin, ar fi urmat să joace rolul principal. În acest context politic, Vlad Țepeș încheie o alianță cu Matei Corvin, probabil la începutul lui 1460, pe care otomanii ar fi vrut să o împiedice.

Vlad Țepeș „își puse speranțe în ajutorul regelui Ungariei, Matei Corvin, cu care era și rudă, soția lui Vlad fiind o vară a lui Matei. Vlad încetează să plătească haraciul (*birul*) anual, trece Dunărea și face o incursiune cumplită prin Bulgaria. În 1462, vine însuși sultanul Mahomed II, cuceritorul Constantinopolului, ca să-l pedepsească pe Vlad și să supună iar Țara Românească. Vlad Țepeș ține piept singur, cu mica lui oștire, căci nu primește ajutor de la regele Matei. Îndrăznește într-o noapte să atace chiar tabăra sultanului, dar nu izbutește să-i găsească cortul ca să-l ucidă. Se retrage apoi către munte, lăsând pârjol în urma lui. Sultanul e îngrozit de spectacolul ce i se dezvăluie în drum spre Târgoviște: o pădure de țepi în care atârnă leșurile (*cadavre*) turcilor prinși într-o luptă, cu un an înainte. Cronicarul turc vorbește de groaza, dar și de un fel de admirație a sultanului pentru un domn în stare de asemenea fapte. Sultanul renunță să ia cetatea de scaun (*locul unde își*

avea reședința domnitorul), Târgoviște, se retrage către Brăila și părăsește țara în care oastea mare piere de foame.”³

Sultanul cu armata se retrage, dar îl lasă în țară pe fratele lui Vlad, Radu zis cel Frumos, el reușește încetul cu încetul să-i atragă de partea lui pe boierii care-l sprijineau pe Vlad Țepeș, spunându-le că „politica lui Vlad e dezastruoasă pentru țară, că vecinii creștini nu ne ajută, nici ungurul, nici polonezul, nici măcar Ștefan al Moldovei”⁴. Având în vedere această situație el le sugerează că ar fi mai bine să închine țara turcilor, care nu o vor transforma în pașalâc (*provincie din Imperiul Otoman guvernată de un pașă*), ci le vor cere doar un bir anual. Vlad Țepeș este părăsit de boieri și caută refugiu (*adăpost, loc de scăpare*) în Transilvania sperând în ajutorul regelui Matei, dar acesta nu-l sprijină datorită reputației proaste pe care și-a făcut-o trăgând în țeapă o mulțime de negustori sași (*persoană care făcea parte din populația germană colonizată, în sec. XII-XIII, în unele părți ale Transilvaniei*). Din această cauză regele Matei nu-i acordă ajutorul, ci îl ține captiv în „cetățile lui timp de doisprezece ani.”⁵

Conform legendei, atunci a fost momentul în care soția lui Vlad, pentru a scăpa de temnița turcească, s-a sinucis aruncându-se de pe o creastă înaltă. Vlad a reușit să scape asediului fortăreței sale, folosind un pasaj secret prin munte. Ajutat de câțiva țărani din satul Arefu, a reușit să ajungă în Transilvania, unde s-a întâlnit cu regele Ungariei, Matei Corvin. Însă, Matei l-a arestat și l-a întemnițat în capitala Ungariei, Visegrad.

Vlad a fost recunoscut ca prinț al Valahiei pentru a treia oară în 1475, însă s-a bucurat de o perioadă foarte scurtă de domnie. A fost asasinat (*omorât*) la sfârșitul lunii decembrie 1476, „probabil de boierii care se temeau de răzbunarea lui. Așa piere Vlad Țepeș, figură ieșită din

³ Ibid. p. 133.

⁴ Ibid. p. 133.

⁵ Ibid. p. 133-134.

comun, dar care, pentru că vestea cruzimilor sale s-a aflat în lumea largă, a căpătat cu vremea o imagine negativă”.⁶

Legenda este o povestire în proză sau în versuri care conține elemente fantastice sau miraculoase, prin care se explică geneza unui lucru, a unei ființe etc., caracterul aparte al unui eveniment (istoric), al unui erou (mitic) sau al unui fenomen.

Prin faptele sale, domnitorul Vlad Țepeș a fost un personaj istoric ieșit din comun, de aceea pe marginea existenței sale s-au brodat multe legende, dar trebuie să facem diferența dintre faptele reale, dovedite și poveștile fictive (*izvorâte din imaginație*).

Personajul Dracula din cartea “*Dracula*” a lui Bram Stoker

Cartea lui Bram Stoker, “*Dracula*”, nu se bazează în mod direct pe domnia lui Vlad Drăculea, ci este o ficțiune ce se petrece în Transilvania și Anglia secolului XIX. De pe urma succesului romanului, Transilvania este asociată personajului fictiv Dracula.

Scriitorul irlandez Bram Stoker putea consulta la Royal Library din Londra câteva din acele gravuri săsești din secolul XV, ce se găseau și în colecțiile de la British Museum, în care Vlad Țepeș este descris ca un monstru, un *vampir ce bea sânge de om* și un mare amator de cruzimi. A avut probabil acces și la cartea „*Istoria Moldovei și a Țării Românești*” a lui Johann Christian von Engel, care îl descrie pe Vlad Țepeș ca un tiran sângeros, ceea ce i-a dat probabil ideea să ia prințul Țării Românești ca model pentru personajul său fictiv: Dracula.

Unii autori precum Matei Cazacu sau Dumitru Peligrad au propus ideea că Stoker ar fi avut o relație de amiciție cu un profesor maghiar de la Universitatea din Budapesta și este posibil ca acesta să îi fi dat informații despre Vlad Țepeș. Nu există o legătură reală între Vlad

⁶ Ibid. p. 135.

Drăculea din istorie (1431-1476) și mitul literar modern al vampirului care este cartea lui Bram Stoker. Acesta s-a folosit de surse folclorice, mențiuni istorice și experiențe personale pentru a realiza un personaj complex.

Pe de altă parte, merită menționat faptul că defăimătorii politici principali ai lui Vlad - în general sașii - se foloseau de sensul de *diavol* al cuvântului *drac* pentru a umbri reputația voievodului. Astfel, asocierea dintre cele două sensuri ale cuvântului, dragon și diavol și porecla *Drăculea* ar putea să explice de ce Vlad al III-lea Țepeș a fost asociat de către Bram Stoker cu vampirismul. Un important element simbolic al Ordinului Dragonului, din care s-a inspirat Stoker pentru a-și crea personajul demonic, era îmbrăcămintea oficială a Ordinului – o capă neagră peste o haină roșie - ce era purtată doar vinerea pentru a comemora Patimile lui Iisus Hristos. Tot Bram Stoker a avut ideea să asocieze acestei legende europene un animal sud-american: liliacul hematofag zis *vampir*.

Dracula, personajul romanului cu același nume scris la sfârșit de veac XIX de irlandezul Bram Stoker, este un conte transilvănean, stăpân al unui castel ridicat undeva pe vârf de stâncă înaltă, de unde străjuie valea râului șerpuind prin Principatul Transilvaniei. El este adesea confundat cu Vlad Țepeș, prințul valah, domn peste castelul, azi ruină, din Principatul Valahia. Cum Castelul Bran este singurul din Transilvania care corespunde descrierii lui Bram Stoker, lumea întreagă se referă la el ca fiind Castelul lui Dracula. În capitolul 2 al romanului „*Dracula*” autorul înfățișează castelul contelui ca fiind așezat pe marginea unei teribile prăpăstii.

Bram Stoker nu a vizitat niciodată România. În descrierea imaginarului castel al lui Dracula el pleacă de la o prezentare a castelului Bran disponibilă în Anglia sfârșitului de secol XIX. Într-adevăr, castelul, așa cum apare el în gravura tipărită în prima ediție a romanului „*Dracula*”, seamănă izbitor de bine cu castelul Bran, și numai cu acesta. De altfel, se

bănuiește că pentru a descrie plăsmuitul castel al lui Dracula, Stoker a folosit ilustrația castelului Bran din lucrarea lui Charles Boner „Transylvania Its Product and Its People,” (London; Longmans, 1865). Dracula – așa cum este el perceput astăzi – reprezintă un personaj fictiv. Numele lui derivă din porecla dată lui Vlad Țepeș, domnitor al Țării Românești între 1456-1462 și în anul 1467, pe care din motive politice istoricii vremii îl descriu ca un despot nemilos și însetat de sânge.

Personajul Conte Dracula apare pentru prima dată în romanul „*Dracula*” scris de scriitorul irlandez Bram Stoker și publicat în 1897 în Anglia. La origine numele Dracula nu este de loc înfricoșător. El derivă din denumirea dată unui ordin al cruciaților, Ordinul Dragonului, cu care au fost asociați atât Vlad Țepeș cât și tatăl sau Vlad Dracul (membru, de altfel, al acestui ordin). Restul mitului Dracula se datorează influenței legendelor și credințelor populare transilvănene despre stafii și vampiri.

Contele Dracula imaginat de Stoker este un vampir în vârstă de secole, un nobil transilvănean. El locuiește în ruinele unui castel situat undeva în Munții Carpați. Conversațiile purtate cu personajul Jonathan Harker îi oferă Contelui Dracula prilejul de a se arăta deosebit de mândru de cultura sa nobilă, de interesul predilect (*preferat, favorit*) pentru trecutul său. Stoker a evitat cu grijă să creeze o legătură istorică reală între personajul său Conte Dracula și personalitatea istorică a lui Vlad Țepeș. Contele din Transilvania, nu este cu siguranță Prințul Vlad Țepeș al Țării Românești, Stoker însuși fiind reticent (*reținut*) la orice apropiere a eroului său de o figură istorică reală.

În satele vecine Branului, și nu numai, exista credința în existența unor spirite malefice, numite stafii sau strigoi. Ea se referă la oameni aparent vii, la strigoi, cei care ziua duceau o viață normală. O dată cu venirea nopții, în timp ce dormeau, spiritul le părăsea însă trupurile, pentru a bântui – de la miezul nopții și până la primul cântat de cocoș – somnul sătenilor, secătându-i de puteri. „*Nemorșii (strigoii, vampirii) suferă de blestemul nemuririi*”, scrie Stoker, „*ei traversează vremurile înmulțind numărul de victime, răspândind răul în lume*”. Personajul

Dracula se naște din aceste mituri. Este de dorit ca vizitatorii castelului Bran să facă distincția dintre realitatea istorică a Branului și personajul Contelui Dracula din romanul lui Bram Stoker. Dracula a fost și rămâne un personaj imaginar...

Bibliografie studiată:

O scurtă istorie ilustrată a românilor, de Neagu Djuvara, p. 131-135.